



Regeringskansliet

## Yttrande SOU 2024:50 Nätt och jämnt

Utjämningskommitten 2022 har haft i uppdrag att göra en bred översyn av systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämningsen samt vid behov föreslå förändringar. Därutöver har kommittén haft i uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningsen på tillväxten.

De principiella utgångspunkterna har varit att alla invånare ska ha tillgång till en god och likvärdig välfärd, oavsett var i landet man bor. Strukturella skillnader mellan kommuner och regioner leder till att de ekonomiska förutsättningarna är olika, både på intäkt- och kostnadssidan. Det kommunalekonomiska utjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärdstjänster och annan samhällsservice, trots dessa skillnader. Detta syfte ställer krav på en långtgående utjämning av skattekraft och strukturella kostnadsskillnader i kommunsektorn.

Lilla Edets kommun tycker att systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämningsen är bra och viktigt. Vi delar också utjämningskommitténs principiella utgångspunkter. Kommunen delar även uppfattningen att de uppgraderade faktorerna gleshet/småskalighet samt socioekonomi är för att den kommunalekonomiska utjämningsen ska ge så goda förutsättningar som möjligt till god och likvärdig välfärd oavsett var i landet man bor. Detta är också faktorer som kommunen brottas mycket med.

Lilla Edets kommun har länge brottats med och brottas fortfarande med omfattande socioekonomiska utmaningar. En låg utbildningsnivå och höga ohälsotal i befolkningen är några av utmaningarna som vi jobbar med och som är kostnadsdrivande för kommunen.

Lilla Edets kommun har en tätortsgrad på 69%. Den siffran är den lägsta bland de övriga kommuner i området som kategoriseras som "pendlingskommun nära storstad". Det som dock inte framgår av siffran är att kommunen klyvs av Göta älv och att det endast finns en överfart över älven i kommunen.

Utfallet för kommunen i förslaget till reviderad kommunalekonomisk utjämning är dock negativt. Redan under det första året efter införandet skulle kommunen få en minskning av intäkterna med 5,8 mnkr vilket motsvarar 0,6 procent av de totala skatte- och bidragsintäkterna. När förslaget får full effekt, det fjärde året efter implementeringen, beräknas kommunens intäkter minska med 11,5 miljoner kronor, vilket motsvarar 1 procent av de totala skatte- och bidragsintäkterna.

Sammantaget innebär förslaget en avsevärd ekonomisk utmaning för Lilla Edets kommun, där vi i bokslutet 2023 har en soliditet på -1,1 procent samt ett redovisat

resultat av verksamhetens nettokostnad på 0,5 procent. De successivt minskande intäkterna riskerar att ytterligare försvåra kommunens möjligheter att upprätthålla och utveckla sin verksamhet.

Kommunen jobbar hårt med att sänka kostnaderna och förbättra kommunens ekonomi. Mer resurser läggs på de förebyggande insatserna för att sänka kostnadsläget på sikt. Men socioekonomin är samtidigt utmanande och kostnadsdrivande här och nu.

Den kommungrupp som i genomsnitt påverkas mest negativt av utredningens förslag är kategorin 'pendlingskommun nära storstad'. Kommunerna i denna kommungrupp tappar ungefär lika mycket per i vånare i det nya förslaget. Ändå sägs det att kommungruppen i sig inte spelar någon roll för utfallet i systemet. Förutsättningarna för kommunerna i denna kommungrupp skiljer sig vitt åt och då borde även utfallet skilja sig mer åt.

Lilla Edets kommun har två huvudsakliga synpunkter på ytterligare förbättringar i den kommunalekonomiska utjämnningen:

Det är positivt att den socioekonomiska faktorn får en större vikt i systemet men kommunen anser att det är otillräckligt. Den socioekonomiska variabeln borde viktas än tyngre i fördelningssystemet.

Det är positivt att gleshet/småskalighet ges större vikt i systemet. Glesbygdsmåttet behöver dock revideras så att eventuella barriärer beaktas i måttet. I förslaget beräknas glesheten fågelvägen vilket missgynnar Lilla Edets kommun, som delas av Göta älv med endast en överfart. Det gör att detta mått inte speglar de verkliga förhållandena.

Julia Färjhage  
Kommunstyrelsens ordförande

